

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **G – a. s.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, se sídlem v Českých Budějovicích, U Zimního stadionu 1952/2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. července 2006, č. j. 10 Ca 100/2005 - 37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.**
- II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále také jen „stěžovatel“) napadl kasační stížností podanou v zákonné lhůtě shora uvedené usnesení krajského soudu, kterým bylo zastaveno řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 2. 2005, č. j. ŽÚ-01/190/03/Do-rp., a zároveň bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Řízení o žalobě bylo zastaveno podle ust. § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

Stěžovatel v kasační stížnosti odkazující na ust. § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) označil usnesení krajského soudu za nezákonné. Stěžovatel uvedl, že obdržel usnesení soudu, jímž byl vyzván k zaplacení soudního poplatku, aniž by toto usnesení obsahovalo lhůtu, v níž má případně podat návrh na osvobození od úhrady soudního poplatku. Usnesení bylo stěžovateli doručeno dne 14. 7. 2005, a stěžovatel podle obvyklé patnáctidenní lhůty soudu dne 21. 7. 2005 sdělil překážky, které mu brání v úhradě soudního poplatku. Na toto vyjádření

soud nereagoval, ale rovnou rozhodl o zastavení řízení. Tímto postupem byl stěžovatel nucen zaplatit soudní poplatek. Podle názoru stěžovatele je sice pravda, že ve správním soudnictví se stává usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku pravomocné doručením, avšak pokud stěžovatel včas soudu postoupil své vyjádření, měl se s ním soud vypořádat.

Napadeným usnesením krajský soud zastavil řízení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. V odůvodnění uvedl, že s podáním žaloby nebyl uhrazen soudní poplatek, proto byl žalobce vyzván usnesením, které mu bylo doručeno dne 14. 7. 2005, aby soudní poplatek do tří dnů v kolcích zaplatil, a zároveň byl poučen, že pokud tak neučiní, řízení bude zastaveno. Lhůta pro zaplacení soudního poplatku uplynula dne 18. 7. 2005, žalobce soudní poplatek nezaplatil, proto bylo podle ust. § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích řízení zastaveno.

Z obsahu soudního spisu je zřejmé, že žalobci bylo dne 14. 7. 2005 doručeno usnesení – výzva k zaplacení soudního poplatku – vz. 064 a 072 o. s. ř. (v souladu s instrukcí ministra spravedlnosti ze dne 1. 2. 2002, č. j. 514/2001-Org je ve spise referát s příslušným pokynem). Tímto usnesením byl žalobce vyzván, aby do 3 dnů od doručení výzvy zaplatil soudní poplatek z podané žaloby ve výši 2000 Kč, a zároveň byl poučen o tom, že pokud nebude poplatek řádně zaplacen, soud řízení zastaví. Zároveň byl žalobce poučen, že soud nezastaví řízení, pokud je tu nebezpečí z prodlení, či pokud má žalobce za to, že u něho jsou podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků.

Z obsahu spisu je dále patrné, že napadené usnesení o zastavení řízení ze dne 28. 7. 2005 bylo žalobci zasíláno poštou, zásilka s tímto usnesením byla na poště uložena dne 29. 7. 2005, o čemž svědčí doručka. Žalobce si toto usnesení vyzvedl dne 3. 8. 2005. Vyjádření, které stěžovatel zmiňuje jako reakci na výzvu soudu k zaplacení poplatku, je datováno dnem 21. 7. 2005, podáno na poštu bylo dne 1. 8. 2005 a soudu doručeno dne 2. 8. 2005.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu, přičemž je vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti (ust. § 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Před posouzením námitek uplatněných v kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nejprve zabýval tím, zda jsou splněny podmínky řízení. Jak vyplývá z podání žalobce i obsahu správního spisu, na žalobce byl dne 29. 6. 2004 prohlášen konkurs a zároveň mu byl ustanoven správce konkursní podstaty. Žalobu podal žalobce dne 30. 6. 2005, tedy po prohlášení konkursu, jako úpadce.

Z obsahu soudního spisu vyplývá, že správce konkursní podstaty nesouhlasil s podáním kasační stížnosti (vyjádření správce konkursní podstaty ze dne 17. 1. 2005). Za tohoto procesního stavu tak Nejvyšší správní soud musel nejprve posoudit, zda žalobce byl legitimován k podání příslušné žaloby, či zda tuto legitimaci měl pouze správce konkursní podstaty, a následně zda žalobce byl legitimován i k podání kasační stížnosti. Vyřešení této otázky má zásadní význam pro posouzení skutečnosti, zda kasační stížnost byla podána osobou oprávněnou, a následně i pro posouzení zákonnosti napadeného usnesení krajského soudu – pokud by Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že legitimován v tomto sporu je pouze správce konkursní podstaty, nebylo by v dalším posuzování možné vycházet z toho, že žaloba byla podána osobou oprávněnou a výzva k zaplacení soudního poplatku byla řádně doručena.

Prohlášení konkursu má v právní sféře úpadce výrazný vliv na jeho oprávnění nakládat s majetkem. Prohlášením konkursu mj. přechází oprávnění nakládat s majetkem podstaty na správce konkursní podstaty [ust. § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon o konkursu“], řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, jejichž účastníkem je úpadce, se přerušují [ust. § 14 odst. 1 písm. c) zákona o konkursu], a řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, mohou být zahájena jen na návrh správce nebo proti správci [ust. § 14 odst. 1 písm. d) zákona o konkursu].

Oprávnění úpadce nadále disponovat s majetkem, který patří do konkursní podstaty, je velmi podstatně omezeno a ve většině případů tato oprávnění přecházejí na správce konkursní podstaty. Nejvyšší soud ve svém stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. Cpj 19/98, dospěl k závěru, že není rozhodné, zda se jedná o řízení soudní či jiné (např. správní), ale podstatné je, že se jedná o řízení o nároku, který se týká majetku patřícího do konkursní podstaty. Takovými nároky se pak rozumí veškeré nároky, jež s majetkem podstaty přímo či nepřímo souvisejí a které tak mají vliv na některá (byť dílčí) oprávnění s majetkem podstaty spojená.

Vycházejí z tohoto rozhodnutí pak Nejvyšší správní soud musí posoudit, zda řízení o žalobě proti pravomocnému správnímu rozhodnutí, jímž byla žalobci uložena pokuta, je řízením o nároku, který se týká majetku patřícího do konkursní podstaty. Pravomocné uložení pokuty se v majetkové sféře úpadce projeví snížením jeho majetku, který patří do konkursní podstaty. Potud se jedná o dotčení majetku úpadce patřícího do konkursní podstaty, kdy oprávnění nakládat s majetkem podstaty má správce konkursní podstaty [ust. § 14 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu], a nikoliv úpadce. Nicméně, zaplacení uložené pokuty z majetku patřícího do konkursní podstaty je podle názoru Nejvyššího správního soudu pouze jedním z důsledků uložení pokuty, neboť dosah na právní sféru úpadce je širší a převyšuje tak pouhé nakládání s majetkem podstaty.

Pokuta uložená příslušným správním orgánem je sankcí za porušení veřejnoprávní povinnosti. Uložením pokuty je tak završeno příslušné správní řízení, během něhož správní orgány zjišťovaly skutkový stav věci, ten právně posoudily a rozhodly se uplatnit příslušnou sankci, v tomto případě pokutu. Nezbytným předpokladem pro uplatnění sankce je autoritativní zjištění porušení příslušné veřejnoprávní povinnosti a její řádné právní posouzení. Rozhodnutí o uložení pokuty, jako rozhodnutí vydané v oblasti tzv. správního trestání, pak v sobě zahrnuje nikoliv pouze autoritativní příkaz státního orgánu zaplatit příslušnou částku, ale také závazné zjištění porušení příslušné veřejnoprávní povinnosti. Právě tato část takového rozhodnutí se však majetku úpadce nedotýká.

Správce konkursní podstaty tuto část správního rozhodnutí napadat nemusí, neboť z hlediska nakládání s majetkem podstaty se nemusí jednat o podstatný zásah do majetku patřícího do podstaty. Např. tehdy, kdy správní orgán uloží úpadci sankci, která se nijak citelně majetku konkursní podstaty nedotkne, správce právě z tohoto hlediska výši pokuty nijak napadat nebude, protože pro nakládání s majetkem podstaty půjde o marginální položku. Správní rozhodnutí o uložení pokuty však má i v takovém případě vliv na právní sféru samotného úpadce, a to v nemajetkové sféře, neboť se jedná o sankci za předchozí protiprávní jednání, přičemž toto jednání musí být náležitě zjištěno a právně posouzeno.

Uložení pokuty je jednou ze sankcí správního trestání (jinou takovou sankcí může být např. zákaz činnosti či propadnutí věci) a její význam spočívá zejména v tom, aby byl částečně odčiněn protiprávní stav, kterého se subjekt dopustil, částečně má však i význam obecně výchovný (aby subjekt do budoucna s takovou sankcí v případě porušení povinnosti počítal). Do budoucna je tak pro příslušný subjekt nezbytné, aby věděl, jaké jednání je v rozporu se zákonem, za něž bude sankcionován.

Při posuzování charakteru uložení pokuty tak nelze vycházet pouze z toho, že se jedná o příkaz státního orgánu k zaplacení určité peněžité částky, ale o sankci, která příslušný subjekt postihla za porušení jeho veřejnoprávní povinnosti. Do oblasti zájmu správce konkursní podstaty tak může (nikoliv ovšem výlučně) spadat pouze výše uložené pokuty, přičemž otázka porušení veřejnoprávní povinnosti pro něho z hlediska plnění jeho povinností správce konkursní podstaty významná být nemusí. Taková otázka však může být stěžejní pro samotného úpadce, a to nejen ve vztahu k výši uložené pokuty, který se může bránit, že k porušení povinnosti nedošlo (a napadat tak tu část správního rozhodnutí, v níž je skutkové zjištění a jeho právní hodnocení), přičemž k takové obraně podle názoru Nejvyššího správního soudu musí mít dostatek prostoru.

Jak bylo shora uvedeno, uložení pokuty ve správním řízení má sankční povahu a jedná se o pravomoc státu v oblasti tzv. správního trestání. Vzhledem ke skutečnosti, že správní soudnictví má v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přezkumnou povahu, kdy přezkoumává nejen výši uložené pokuty (která se projeví v majetkové sféře úpadce), ale i skutečnosti, zda postihované jednání má povahu správního deliktu (což se však v majetkové sféře úpadce projevit bezprostředně nemusí), i vzhledem ke skutečnosti, že pokuta může být pouze jednou z více sankcí správního trestání (přičemž ostatní sankce se majetku úpadce nijak bezprostředně dotknout nemusí – např. zákaz činnosti), podle názoru Nejvyššího správního soudu se v tomto řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nejedná pouze o nárok, který se týká majetku patřícího do konkursní podstaty, v jehož řízení o něm by mohl vystupovat pouze správce konkursní podstaty [ust. § 14 odst. 1 písm. c), d) zákona o konkursu], ale jedná se o správní sankci, kde může vystupovat i úpadek.

Shora uvedenému vymezení podle názoru Nejvyššího správního soudu odpovídá i zákonná formulace „nárok týkající se majetku patřící do konkursní podstaty“ [ust. § 14 odst. 1 písm. c), d) zákona o konkursu]. Takovým nárokem je spíše pouze nárok, který pramení ze soukromoprávní dispozice s majetkem úpadce. V soukromoprávní sféře je to pouze úpadek, který je oprávněn se svým majetkem nakládat, a sám si tak vymezuje, o které případné nároky se bude jednat. Naopak v oblasti správního trestání je úpadek účastníkem správního řízení většinou proti své vůli a o jeho postižení rozhoduje autoritativně orgán státní správy.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žalobu proti pravomocnému správnímu rozhodnutí podle hlavy II. dílu prvního soudního řádu správního, kterým byla stěžovateli uložena pokuta za porušení veřejnoprávní povinnosti, je oprávněn podat jak žalobce, který je v konkursu (tedy úpadek), tak i správce konkursní podstaty, přičemž toto jejich právo není odvislé na vzájemném souhlasu s podáním takového procesního úkonu (žalobu tak může podat úpadek i proti vůli správce konkursní podstaty).

Vzhledem ke shora uvedenému názoru tak Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že i kasační stížnost, pokud byla podána úpadcem přes nesouhlas správce konkursní podstaty,

byla podána osobou oprávněnou a přezkoumal, zda napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem, jak napadal stěžovatel.

Je třeba podotknout, že Nejvyššímu správnímu soudu je známo rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2006, č. j. 10 Ca 280/2005 - 33 (publikováno pod č. 866/2006 Sb. NSS) řešící postavení správce konkursní podstaty v sankčním řízení. Toto rozhodnutí však nestojí na výlučném postavení správce konkursní podstaty jako účastníka správního řízení a navíc věcně řeší problém odpovědnosti za porušení povinností úpadcem a realizaci sankce v průběhu konkursu uložené.

Pokud jde o povinnost úhrady soudního poplatku, vycházel Nejvyšší správní soud z § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Podle tohoto ustanovení, nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.

Podle ust. § 36 odst. 3 soudního řádu správního, účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

Jak vyplývá z obsahu soudního spisu, žalobci byla řádně doručena výzva k zaplacení soudního poplatku, jíž mu byla stanovena lhůta k zaplacení poplatku, přičemž byl žalobce touto výzvou poučen, že pokud soudní poplatek ve stanovené lhůtě nezaplatí, bude řízení zastaveno. Z obsahu soudního spisu pak vyplývá, že žalobce v takto stanovené lhůtě soudní poplatek nezaplatil, a krajský soud tak postupoval v souladu s ust. § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, když řízení zastavil.

Pokud stěžovatel v kasační stížnosti uváděl, že usnesení o výzvě k zaplacení soudního poplatku neobsahovalo lhůtu, během níž má podat návrh na osvobození od soudního poplatku, pak takový názor je nutné odmítnout. Usnesení, jímž je účastník soudního řízení vyzván k zaplacení soudního poplatku, je usnesením, které samo o sobě žádnou povinnost žalobci neukládá. Povinnost uhradit příslušný soudní poplatek má žalobce již vznikem poplatkové povinnosti, tato povinnost vzniká ze zákona [srov. ust. § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích] a vznikem této povinnosti je poplatek splatný (ust. § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích). Pokud žalobce tuto povinnost nesplní, soud jej ke splnění povinnosti vyzve a určí mu k tomu lhůtu, samo toto usnesení však již nemá povahu konstitutivní, neboť povinnost zaplatit soudní poplatek žalobci již vznikla. Pokud žalobce tuto svou povinnost nesplní ve stanovené lhůtě ani po výzvě soudu, soud řízení zastaví (ust. § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích). Žalobce tak musí být srozuměn s postupem soudu, že pokud nesplní svou povinnost, která mu vznikla přímo ze zákona, a to ani v náhradní lhůtě stanovené soudem, bude řízení zastaveno. Chce-li žalobce podat žádost o osvobození od soudních poplatků, může tak učinit kdykoliv v průběhu soudního řízení, nejdéle však do doby, kdy bude takové řízení zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku. Pokud takovou žádost v této lhůtě nepodá (přičemž ji může podat i v žalobě nebo předtím, než jej soud vyzve ke splnění poplatkové povinnosti), nelze soudu vytýkat, že řízení bylo zastaveno, neboť to je zákonný následek nezaplacení soudního poplatku podle ust. § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

Stěžovatel dále v kasační stížnosti uváděl, že požádal soud o osvobození od soudního poplatku dne 21. 7. 2005, aniž by soud k této žádosti rozhodl před zastavením řízení. Toto tvrzení stěžovatele je však v rozporu s obsahem soudního spisu. Krajský soud vydal rozhodnutí o zastavení řízení dne 28. července 2005, téhož dne bylo toto usnesení kanceláří vypraveno k poštovní přepravě. Z doručky je pak patrné, že tato zásilka byla na poště uložena dne 29. 7. 2005, žalobcem převzata byla dne 3. 8. 2005. Žalobce podal žádost o osvobození od soudního poplatku k poštovní přepravě dne 1. 8. 2005 (a nikoliv dne 21. 7. 2005, jak tvrdil v kasační stížnosti), jak je zjistitelné z obálky jeho dopisu, tedy již poté, co krajský soud rozhodl o zastavení řízení. Z obsahu soudního spisu je tak patrné, že soud v okamžiku, kdy rozhodoval o zastavení řízení, nemohl k žádosti žalobce přihlídnout, neboť ten ji podal až po tomto rozhodnutí. Proto krajský soud nijak nepochybil, když vycházel z toho, že tuto žádost stěžovatel nepodal, a postupoval podle ust. § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, když řízení zastavil.

Ze všech těchto důvodů soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (ust. § 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 60 odst. 1 za použití ust. § 120 s. ř. s., neboť žalovanému jako ve věci úspěšnému účastníkovi tyto náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. dubna 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu